

Научно-производственные опыты проводили на 526 коровах и 784 овцематках в условиях фермерских и крестьянских хозяйств Алматинской области.

Результаты исследований. Полученные данные показали, что в период формирования стадии возбуждения полового цикла отмечались увеличение концентрации ферментных элементов крови, общего белка и белковых фракции, ІА, ІМ, ІG. Через 14 дней после плодотворного осеменения животных происходило снижение изучаемых показателей в среднем на 10-12% по сравнению с контрольной группой.

Введение коровам на 15-17-ые сутки после отела и овцематкам за 2 недели до начала кампании искусственного осеменения стимулирующих доз гипериммунных сывороток значительно повышает физиологический статус и усиливает неспецифическую резистентность организма, о чем свидетельствовали повышение в крови исследованных нами тестов в среднем на 18-22% по сравнению с контролем.

Применение овариоцитотоксической и фолликулостимулирующей цитотоксических сывороток значительно улучшают воспроизводительную функцию животных: ускоряют приход животных в охоту; повышают оплодотворяемость до 96%; сокращают продолжительность бесплодия в среднем на 24,5 дня. Препараты оказывают благоприятное влияние на течение беременности, рост и развитие молодняка в пренатальном и постнатальном периодах онтогенеза. Телята и ягнята имели большую живую массу; среднесуточный прирост на 27,6-39,8%, а абсолютный прирост на 2,7-3,9 кг больше по сравнению с контролем. Общая плодовитость составила 122%.

Заключение. Установлено, что уровень изученных нами метаболитов в условиях хозяйств находится в пределах нижней границы физиологической нормы, что свидетельствует о снижении интенсивности обменных процессов и общей резистентности организма. Результаты наших исследований показали, что использованные нами препараты в той или иной степени изменяют течение обменных реакций в организме животных. Однако эти изменения не выходят за пределы физиологических норм. Они обладая этиопатогенетическими свойствами, эффективно воздействуют на функциональную активность яичников; поскольку они являются органотропными сыворотками.

УДК 619.616.98.636.

*Жижій О.І., студентка ІІ курсу магістратури спеціальності «Ветеринарна медицина»,
Науковий керівник – Карчевська Т.М., кандидат вет. наук, доцент кафедри інфекційних та інвазійних хвороб
Подільський ДАТУ, Кам'янець-Подільський, Україна*

ВИВЧЕННЯ ПАТОГЕННОГО ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗМ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ТА ЛІКУВАЛЬНІ ЗАХОДИ ЗА СЕТАРІОЗНОЇ ІНВАЗІЇ

Сетаріоз – це гельмінтозне захворювання, яке характеризується пригніченням, паралічами задніх кінцівок, сльозотечею, помутнінням рогівки, схудненням, виснаженням. В останні роки проблема захворювання тварин на

сетаріоз набуває все значного поширення. У великої рогатої худоби ця хвороба спричинює зниження м'ясної і молочної продуктивності, а інколи і загибель.

Метою нашої роботи було вивчити патогенний вплив сетаріозної інвазії на організм великої рогатої худоби та визначити в порівняльному аспекті лікувальну ефективність різних препаратів за сетаріозу в умовах приватного сектору смт Глибока Чернівецької області. При виконанні роботи застосовували клінічні, епізоотологічні, гемоларвоскопічні, гематологічні та статистичні методи досліджень. Благополуччя пасовищ вивчали виявленням в них біотопів комарів (наявність калуж та стоячих водоймищ). Належність проміжних живителів сетарій – комарів до певного роду визначали за допомогою довідника-визначника. Уражених сетаріозом тварин визначали, знаючи, що вони утримувались на неблагополучних пасовищах та дослідженнями крові шляхом центрифугування і мікроскопічним виявленням мікросетарій – личинок. Мікроскопічно діагноз ставили на основі виявлення мікросетарій у крові від хворих і підозрюваних у захворюванні тварин.

З метою зажиттєвої діагностики хвороби кров для гельмінтоларвоскопічних дослідень брали у тварин з вуха і з яремної вени. Для її стабілізації застосовували гепарин. Виявлення мікросетарій в крові проводили методом розчавленої краплі за М. Романовичем або центрифугуванням стабілізованої крові за Т. Поповою. Екстенсивність та інтенсивність інвазії визначали шляхом підрахунку кількості мікросетарій в 1 см³ осаду.

Кров для гематологічних досліджень відбирали від спонтанно інвазованих тварин з характерною клінікою захворювання. Клінічні дослідження тварин проводили за загальноприйнятими методами. Підготовку проб і визначення конкретних показників проводили згідно з інструкцією до приладу і реактивів.

Проміжних хазяїв філярій (комарів родини Culicidae) відловлювали на пасовищі в період нападання їх для кровососання на велику рогату худобу. Гематологічні показники (кількість еритроцитів, лейкоцитів, вміст гемоглобіну, лейкограма) визначали згідно загальноприйнятих методик. Кількість еритроцитів підраховували за допомогою камери із сіткою Горяєва. Для визначення ШОЕ був використаний метод Панченкова.

Для вивчення порівняльної ефективності сучасних антгельмінтних препаратів було апробовано препарат з групи макроциклічних лактонів – бровермектин – виробник німецько-українська науково-виробнича фірма «Брова-фарма» (м. Бровари, Київська обл.) і з групи клозантелу – бронтел 10% того ж виробника. Для проведення досліджень з інвазованих тварин за принципом аналогів було сформовано дві дослідні групи по 5 голів у кожній.

Бровермектин вводили тваринам в дозі 0,2 мл/10 кг маси тіла підшкірно в ділянці лопатки, після першого введення обробку повторювали через 7 днів в тій же дозі. Бронтел вводили тваринам в дозі 0,5 мл/10 кг маси тіла підшкірно в різні ділянки тіла, після першого введення обробку повторювали через 7 днів в тій же дозі.

Екстенсивність (ЕЕ) та інтенсивність (ІЕ) препаратів визначали за результатами гельмінтоларвоскопічних досліджень проб крові до застосування препаратів та через 7 днів після повторного введення, потім через 14 і 30 днів.

Ураженість великої рогатої худоби збудником інвазії складала в середньому 40%. В 1 см³ крові інвазованих тварин виявляли в середньому 5 мікросетарій.

Гематологічні дослідження показали, що наявність в організмі сетаріозної інвазії суттєво впливає на фізіологічний стан тварин і на основні показники крові. Кількість еритроцитів у крові хворих тварин знижувалась з одночасною тенденцією до зниження вмісту гемоглобіну у середньому до $81 \pm 2,25$ г/л. У мазках крові спостерігали збільшення кількості еозинофілів порівняно з нормою у декілька разів. Кількість паличкоядерних та сегментоядерних форм нейтрофілів була нижчою за фізіологічні показники.

В результаті проведеного досліду щодо визначення антгельмінтної ефективності препаратів за умов спонтанного зараження великої рогатої худоби сетаріями виявили, що препарат бровермектин проявив 100% – в лікувальну ефективність за сетаріозу великої рогатої худоби на відміну від бронтелу, який виявився дещо менш ефективним. Тому всіх сприйнятливих до захворювання тварин було дегельмінтизовано ефективним препаратом бровермектином.

Отже, результати проведених досліджень свідчать про пригнічення основних життєво важливих функцій у хворих на сетаріоз тварин, а важкий клінічний стан, очевидно, зумовлений токсичним впливом на організм шкідливих продуктів життєдіяльності паразитів.

УДК 636.03

Зарицький Р. Р., магістрант II курсу спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник – Горюк Ю. В., кандидат вет. наук

Подільський ДАТУ, Кам'янець-Подільський, Україна

МІКРОБНЕ ОБСІЯННЯ РОСЛИННИХ ПРОДУКТІВ, ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ НА АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКАХ

Харчові продукти майже завжди в значній мірі обсіяні різними бактеріями. Тому при дослідженні їх доводиться враховувати нормальний перебіг мікробіологічних процесів і ті можливі зміни, які викликає в продукті незвичайна для нього мікрофлора, що потрапляє при порушенні умов виготовлення і зберігання продукту.

Лікарю-бактеріологу доводиться проводити постійно масові дослідження, а вірогідність виявлення при цьому патогенних мікроорганізмів і їх токсинів порівняно невелика. В більшості випадків досліджують лише вибіркові проби, а не об'єкт в цілому і тому однократний аналіз проб у ряді випадків не може відобразити істинний ступінь їх мікробного обсіювання.

Тому, завданням цих досліджень є з'ясування лише потенційної небезпеки того або іншого об'єкту для людей і тварин, тобто присутність в ньому патогенних мікроорганізмів, а не пряме їх виявлення. В цьому одна з відмінностей санітарно-мікробіологічного аналізу від діагностичних досліджень.

Аналізуючи отримані дані спостерігаємо, що мікробне забруднення рослинної продукції знаходиться в межах від $1,8 \times 10^2$ до $8,6 \times 10^4$ мікроорганізмів у 1 г. Такі розбіжності вмісту мікроорганізмів обумовлені різними чинниками, зокрема їх контактом з ґрунтом, часом вегетації, часом збирання, обробкою